

Vývoj – myšlenka

Myšlenka „vývoje“ nebývá domyšlena až do univerzální platnosti. Ale ujala se natolik vtíravě daleko přes hranici biologických oborů, že je třeba její domyšlení seriózně uvážit. Zejména však je třeba náležitě rozlišit případy, kdy se sice běžně o „vývoji“ mluví, ale vlastně jen v přeneseném, metaforickém smyslu, ačkoli proto není dostatečný důvod. Tak např. se běžně mluví o „vývoji událostí“ třeba v politice, o „vývoji teorie množin“ nebo o „vývoji názorů na demokracii“, ale také o „vývoji počasí“ nebo o „vývoji sluneční soustavy“. Slovo „vývoj“ ztratilo tedy už dávno, jak je zřejmo, ten původní význam, že v něm jde jen o rozvinutí toho, co už původně bylo jako zavnuté uvnitř. Tento původní význam se – ovšem s jistými korekturami – pokusil obnovit zejména Hegel, když zdůraznil vnitřní, niternou povahu oné původní „zavnutosti“. Vskutku pronikavým hověním bude teprve nyní taková koncepce, která principiálně přestane tu „niternost“ objektivovat, tj, která rozdíl mezi tím, co je „zavnuto“ uvnitř, a tím, co je „rozvinuto“ navenek, přestane chápat pouze kvantitativně (co do velikosti), ale připustí, že tu je rozdíl kvality, dokonce kvality tak zásadně odlišné, jakou se od sebe liší nepředmětnost a předmětnost.

(Písek, 081213-3.)